

**ՀՀ ԳԱԱ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ Է «ՕՏԱՐ
ԱՐՔՈՒՐՆԵՐԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱՎԱՅՐԵՐԻ ՄԱՍԻՆ» ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ
ԱՌՑԱՆՑ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ՝ ՆՎԻՐՎԱԾ ՀԱՅՐ ԴԵՎՈՆԴ ԱԼԻՇԱՆԻ ԾՆՆԴՅԱՆ 200-
ԱՄՅԱԿԻՆ
(ԵՐԵՎԱՆ, 2020 Թ. ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 15-16)**

ԿԱԶՄԿՈՄԻՏԵ

Աշոտ Մելքոնյան - ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի տնօրեն, ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս
Գևորգ Ստեփանյան - ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտ, «Հայկական գաղթօջախների և
Սփյուռքի պատմության» բաժնի վարիչ, պ.գ.դ., պրոֆեսոր
Արծվի Բախչինյան - ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտ, «Հայկական գաղթօջախների և
Սփյուռքի պատմության» բաժնի գիտաշխատող, բ.գ.թ.
Էլիզաբեթ Թաջիրյան - ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտ, գիտաշխատող
Կարեն Մկրտչյան - ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտ, «Հայկական գաղթօջախների և
Սփյուռքի պատմության» բաժնի գիտաշխատող, պ.գ.թ.

ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԻ ԳՈՐԾԸՆԿԵՐ

Շուշիի տեխնոլոգիական համալսարան, Արցախի Հանրապետություն

**ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԻ ԾՐԱԳԻՐ
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 15**

12-00:-12:15 Մասնակիցների գրանցում

12:15 - Գիտաժողովի բացում - Գևորգ Ստեփանյան (ՀՀ ԳԱԱ պատմության
ինստիտուտ, «Հայկական գաղթօջախների և Սփյուռքի պատմության» բաժնի վարիչ,
պ.գ.դ., պրոֆեսոր)

Բացման ուղերձ՝

Զարեհ Սինանյան (ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմի սփյուռքի գործերով գլխավոր
հանձնակատար)

Բացման խոսք՝

Յուրի Սուվարյան (ՀՀ ԳԱԱ հայագիտության և հասարակական գիտությունների
բաժանմունքի ակադեմիկոս քարտուղար, ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս)

Լևոն արքեպիսկոպոս Զեքիյան (ՀՀ ԳԱԱ արքասահմանյան անդամ)

Աշոտ Մելքոնյան (ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի տնօրեն, ՀՀ ԳԱԱ ակադեմի-
կոս)

ԼԻԱԳՈՒՄԱՐ ՆԻՍՏ

13:30-14:30

Նախագահող՝ Աշոտ Մելքոնյան

1. **Հ. Վահան Օհանյան** (*Վենետիկի Միսիթարյան Միաբանություն*) - **Հ. Ղ. Ալիշանի նամականին որպես աղբյուր հայ գաղթօջախների պատմության**
2. **Էլիզաբեթ Թաջիրյան** (*ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտ, գիտաշխատող*) - **Հ. Ղ. Ալիշանի «Եվրոպայի հայ գաղթօջախները» ձեռագիր հատորը**

ԱՌԱՋԻՆ ՆԻՍՏ

Նախագահող՝ Քլոդ Մուրաֆյան

Հայ գաղթավայրերը հնագույն շրջանում

1. **Հակոբ Զոլաթյան** (*ՀՀ, պ.գ.դ.*) - **Արաբական աղբյուրները Անտիոք քաղաքի և շրջակայքի հայ հին գաղթականության մասին**
2. **Ավետիս Հարությունյան** (*ՀՀ, Հայկական պետական մանկավարժական համալսարան, պ.գ.թ., դոցենտ*) - **Հնագույն տեղեկությունները Հայաստանից դուրս գտնվող հայերի մասին**
3. **Քլոդ Մուրաֆյան** (*Ֆրանսիա, պ.գ.դ., պրոֆեսոր, ՀՀ ԳԱԱ արտասահմանյան անդամ*) - **Նախաօսմանյան հայ Երուսաղեմը օտար ճանապարհորդների հայացքով**
4. **Գևորգ Ղազարյան** (*Հունաստան, Աթենքի ազգային համալսարան, դոկտորանտ*) - **VII դարում Հռոմում հայ վանականների ներկայության մասին**

Քննարկում

Ընդմիջում

ԵՐԿՐՈՐԴ ՆԻՍՏ
Այսրկովկաս և Միջին Արևելք

ԱՌԱՋԻՆ ԲԱԺԻՆ

14:45-16:00

Նախագահող՝ Քրիստինե Կոստիկյան

1. Ալբերտ Խառատյան (ՀՀ, պ.գ.դ., պրոֆեսոր, ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ) – Եվրոպական ճանապարհորդները զմյուռնահայ համայնքի մասին (XVII-XIX դդ.)
2. Գևորգ Ստեփանյան (ՀՀ, պ.գ.դ., պրոֆեսոր) - Եվրոպացի և ռուս հեղինակների երկերը որպես Արևելյան Այսրկովկասի հայության պատմության սկզբնաղբյուր
3. Արծվի Բախչինյան (ՀՀ, բ.գ.թ.) - Շվեդ ճանապարհորդ Նիլս Մաթսոն Շիոփինգը Հայաստանի եւ հայերի մասին (XVII դ.)
4. Քրիստինե Կոստիկյան (ՀՀ, պ.գ.դ.) - Շահ Աբբաս Ա-ի կողմից Սպահան ու Իրանի ներքին շրջաններ բռնագաղթի ենթարկված հայությունը XVII դարում ըստ պարսկական աղբյուրների
5. Կարեն Մկրտչյան (ՀՀ, պ.գ.թ.) - Եվրոպական աղբյուրները Պարսկաստանի հայկական գաղթօջախի որոշ հարցերի շուրջ

Ընդմիջում 16:00-16:15

ԵՐԿՐՈՐԴ ԲԱԺԻՆ

16:15-17:30

Նախագահող՝ Կարեն Մկրտչյան
ՁԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

1. Իվետ Թաջարյան (ՀՀ, արվեստ.գ.թ.) - Նոր Զուլայի խոջայական ապարանքների հարդարանքը եվրոպացի ճանապարհորդների տեսանկյունից

2. Սեդա Օհանյան (<<, պ.գ.թ.) - Միջազետք (Իրաքի) հայ համայնքն ըստ օտար աղբյուրների
3. Վեներա Մակարյան (<<, պ.գ.թ.) - XVIII դ. Հալեպի հայ համայնքի ընդհանուր նկարագիրը Ալեքսանդր Ռասելի «Հալեպի բնական պատմությունը» աշխատությունում
4. Անի Ֆիշենկճյան (<<, պ.գ.թ.) - Մուհամմեդ Ջեմալ Պարուզի «Ժամանակակից Սիրիական Ջեզիրեի ձևավորման պատմությունը» աշխատության տեղեկությունները դեպի Սիրիա հայերի գաղթի մասին (1915-1945 թթ.)
5. Արմեն Ասատրյան (<<, << ԳԱԱ պատմության ինստիտուտ, հայցորդ) - Եվրոպացի ուղեգիրները Թիֆլիսի հայության մասին Քննարկում

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 16

ԱՌԱՋԻՆ ՆԻՍՏ

13:30-15:15

ԱՄՆ-ի և Եվրոպայի հայ համայնքները

Նախագահող՝ Արծվի Բախչինյան

1. Քնարիկ Ավագյան (<<, պ.գ.թ.) - Մեծ Բրիտանիայի եւ ԱՄՆ-ի աղբյուրները գաղութային ժամանակաշրջանում Ամերիկա մեկնած առաջին հայերի մասին (XVII դ. սկիզբ - XVIII դ. առաջին կես)
2. Բալինտ Կովաչ (<ունգարիա, ք.գ.դ., պրոֆեսոր) – Դոնդոնի Վարդան Ժոզեֆի «Հայերի պատմությունը» հունգարալեզու ձեռագիրը

3. Իրինա Հայուկ (Ուկրաինա, փ.գ.թ., դոցենտ) – Ուկրաինայի հայկական գաղթավայրերի վերաբերյալ աղբյուրների բնույթի հարցի շուրջ
4. Էլինա Մխիթարյան (Արցախի Հանրապետություն, ԱրՊՀ, ասպիրանտ) - Հարավ-արևմտյան Գալիցյան Ռուսիայի հայ գաղթօջախների իրավական և սոցիալ-տնտեսական կարգավիճակը Ի. Ա. Լիննիչենկոյի աշխատություններում
5. Տաթևիկ Սարգսյան (ՌԴ, պ.գ.թ.) – Ղրիմահայերը Ն. Է. Կլեմանի «Ճանապարհորդության» մեջ (1768-1770 թթ.)
6. Վանենի Պետրոսյան (ՀՀ, ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտ, լաբորանտ) – Ստեփանոս Ռոշքայի «Գանձ հայոց լեզուի կամ բառարան Ստեփանեան»-ի լատիներեն-հայերեն հատվածը որպես պատմական սկզբնաղբյուր
7. Արման Մալոյան (ՀՀ, պ.գ.թ.) - Հայերի թիվը Կ.Պոլսում ըստ եվրոպացի հեղինակների տվյալների (XVIII դ. վերջին քառորդ - XIX դ. սկիզբ)
Քննարկում
Ընդմիջում

ԵՐԿՐՈՐԴ ՆԻՍՏ

15:45-17:00

Հայ Սփյուռքն օտար աղբյուրներում

Նախագահող՝ Վահե Սարգսյան

1. Գոհար Խնկանոսյան (Բուլղարիա, պ.գ.դ.) - Բուլղարիայի հեղինակները Բուլղարիայի հայերի մասին

2. Աբել Մանուկյան (Շվեյցարիա, փ.գ.դ., պրոֆեսոր) - Շվեյցարական վավերագրերը Ժնևի և Լոզանի հայկական գաղթօջախների մասին
3. Վահրամ Ղարախանյան (ՀՀ, պ.գ.թ.) - Հրեական աղբյուրները Եվրոպայում հայկական կազմակերպությունների գործունեության մասին XIX դարավերջին և XX դարասկզբին
4. Հովհաննես Ալեքսանյան (ՀՀ, պ.գ.թ.) - Հայերի թվակազմը Ռուսաստանում 1897–2010 թթ. ըստ վիճակագրական տվյալների
5. Վահե Սարգսյան (ՀՀ, պ.գ.թ.) - Ջավախքի հիմնահարցի վրացական ընկալումները և դրանց վրա ազդող գործոնները (ըստ 1999–2009 թթ. վրացական տպագիր մամուլի նյութերի)

Գիտաժողովի արդյունքների ամփոփում